

– залежно від етапів проведення слідчої дії: – взаємодія під час підготовки, під час проведення слідчої дії та під час аналізу її результатів;

– взаємодія практичного (дієвого) або теоретичного характеру.

Список використаних джерел

1. Взаимодействие следователя, оперативного работника уголовного розыска и эксперта-криминалиста при установлении лица, совершившего квартирную кражу: учебник / Вологин С. М., Лопушной Е. Л., Сивачев А. В. Москва: ВНИИ МВД СССР, 1989. 80с.

2. Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України»: чинне законодавство з 19 листопада 2-12 року: (офіц. текст). К.: Поливода А.В., 2012. 382 с.

3. Вопросы раскрытия и расследования пре ступлений: сборник научных трудов / под ред. В. М. Мякишева. Москва: Академия МВД СССР, 1982. 163 с.

4. Судебно-следственные ситуации: психолого-криминалистические аспекты: монография / Гавло В. К., Ключко В. Е., Ким Д. В., под ред. В. К. Гавло. Барнаул: Изд-во Алт. ун-та, 2006. 226 с.

5. Криміналістика : підручник / В. В. Пясковський, Ю. М. Чорноус, А. В. Іщенко, О. О. Алексєєв та ін. Київ: Центр навч. л-ри, 2015. 544 с.

Новачук Сергій Андрійович,

аспірант докторантури та ад'юнктури
Національної академії внутрішніх справ

СПОСІБ ПОРУШЕННЯ ВИМОГ РЕЖИМУ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Відповідно до ст. 267-1 КК України, кримінальну відповідальність передбачено за переміщення будь-яким способом за межі зони відчуження чи зони безумовного (обов'язкового) відселення без надання передбаченого законом дозволу або проведення дозиметричного контролю продуктів харчування рослинного і тваринного походження, промислової або іншої продукції, тварин, риби, рослин або будь-яких інших об'єктів; 2) придбання з метою використання або збуту продуктів харчування рослинного і тваринного походження, промислової або іншої продукції, тварин,

риби, рослин або будь-яких інших об'єктів; 3) переміщення будь-яким способом за межі зони відчуження чи зони безумовного (обов'язкового) відселення без надання передбаченого законом дозволу або проведення дозиметричного контролю продуктів харчування рослинного і тваринного походження, промислової або іншої продукції, тварин, риби, рослин або будь-яких інших об'єктів з метою їх збуту, або збут; 4) зазначені дії вчинені службовою особою або повторно.

Отже, кримінально-правове значення способу учинення злочину полягає у тому, що законодавець зазначає його у диспозиції тим самим визначаючи кримінальну караність саме цих дій.

Вивчення матеріалів правозастосовної практики показало, що у більшості випадків кримінально-правова кваліфікація у таких провадженнях відбувається за ст. 15 КК України та 267-1 КК України. Залежно від обставин події, переважно має місце закінчений замах. Типовим є наступний приклад.

14.11.2015 року, приблизно о 10 год. 30 хв., ОСОБА_1 з корисливих мотивів, з метою збору металевих виробів, оминаючи контрольно-пропускні пункти поліції, які встановлено по периметру зони відчуження та зони безумовного (обов'язкового) відселення, конем з гужовою повозкою, незаконно проник зі сторони с. Луговики Поліського району Київської області на територію відселеного села Ковшилівка, яке відповідно до постанови Кабінету Міністрів України №106 від 23.07.1991 року, відноситься до зони безумовного (обов'язкового) відселення, де у період з 10 год.30 хв. до 13 год., на території відселеного села назбирав металеві вироби та завантажив їх до гужової повозки, з метою подальшого їх переміщення за межі зони безумовного (обов'язкового) відселення, без передбаченого законом дозволу та без проведення дозиметричного контролю, у с. Луговики Поліського району Київської області, з метою збуту на пункт прийому металобрухту, чим порушили вимоги ст. 12 п.3, п.4 Закону України «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи».

Таким чином, ОСОБА_1 вчинив з прямим умислом діяння безпосередньо спрямоване на вчинення злочину, виконавши всі дії, які вважав необхідними для доведення злочину до кінця, але злочин не було закінчено з причин, які не залежали від його волі, так як під час переміщення металевих виробів, близько 13 години 45 хв. 14.11. 2015 року ОСОБА_1 був виявлений працівниками поліції та затриманий в районі відселеного села Ковшилівка, у якого було виявлено та вилучено до відділу поліції зони ЧАЕС ГУ НП в Київській області 116

кг металевих виробів [Вирок Іванківського районного суду Київської області від 25 квітня 2017 року. Є.У. №366/1002/17. №1-кп-/366/69/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66182105>].

За результатами вивчення правозастосовної практики встановлено, що у більшості випадків фактичного переміщення предмета злочинного посягання за територію зон не відбувається, оскільки зазвичай, особа, яка виконала всі дії, які були спрямовані на доведення злочину до кінця, затримується уповноваженими органами ще до перетину кордону зони відчуження або безпосередньо під час перетину. Тому і має місце відповідна кваліфікація. Проте для криміналістичного дослідження це не має першорядного значення.

Криміналістичне вивчення способу учинення злочину відрізняється від кримінально-правового. З криміналістичних позицій має значення вся структура способу учинення злочину – від підготовки до приховування злочинної діяльності.

Вивчення та узагальнення емпіричного матеріалу дозволило виокремити типові дії правопорушників, що являють спосіб учинення злочину.

Виникнення злочинного задуму (очікування реальності його втілення ґрунтуються на обізнаності особи про знаходження предмета злочинного посягання в зоні відчуження і його доступності (раніше працював, перебував, жив, живуть родичі, інформували інші особи, здогадки).

Підготовка до учинення злочину: підшукування знарядь, спільників, визначення способу перетину кордону зони відчуження та переміщення предмета злочинного посягання за межі зони (підготовка підроблених документів, правомірне отримання дозволу, домовленість з особами, що здійснюють контроль-пропускний режим, оцінка недоліків охорони та фізичного захисту).

Приклад. ОСОБА_1 показав, що 06.10.2009 року близько 15 години до нього додому прийшли ОСОБА_2 та ОСОБА_3. Під час розмови ОСОБА_2 запропонував їм поїхати у зону відчуження та назбирати там кольорового металу, який потім здати на приймальний пункт металобрухту в с. Луговики Поліського р-ну. На пропозицію ОСОБА_2 він та ОСОБА_4 погодилися. 06.10.2009 року, близько 21 години, взявши кожен з собою по два мішки, він разом з ОСОБА_3 та ОСОБА_2 на двох мотоциклах поїхали у зону відчуження. На територію зони вони заїхали зі сторони с. Зелена Поляна Поліського р-ну поблизу відселеного села Мартиновичі. Об'їхавши міст, вони поїхали через виселене село Мартиновичі. таким чином об'їхавши КПП «Діброва», де чергують працівники міліції, і по дорозі через

виселені села Лубянка та Стара Красніца поїхали у виселене місто Прип'ять. Не доїжджаючи м. Прип'ять десь 1.5 км вони сховали у лісі свої мотоцикли, і взявши свої мішки пішли у м. Прип'ять. На околиці м. Прип'ять у квартирах п'ятиповерхових будинків за допомогою ключів, які вони взяли з собою, стали демонтувати сантехнічне обладнання у вигляді латунних кранів та збирати інші вироби з кольорового металу у вигляді кутиків з алюмінію та мідних регістрів водяного опалення. Всього у м. Прип'ять вони знаходилися та збирати вироби з кольорового металу на протязі трьох діб тобто до 09.10.2009 р. ночували у покинутих квартирах. Назбиравши шість мішків виробів з кольорового металу вони пішли взявши свої мотоцикли, заїхали у м. Прип'ять, завантажили у коляски мотоциклів зібрані вироби з кольорового металу, і тим самим шляхом повертатися назад в с. Млачівку. Близько 17 години, переїжджаючи «Мартенівський» міст, їх було затримано прикордонниками, які в подальшому викликали працівників міліції [Вирок Славутицького міського суду Київської області від 2 лютого 2010 року. Справа № 1-9/2010 (№ 1-94/2009). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/55058629>].

Знаряддям вчинення злочину зазвичай є власний транспорт: автомобільний, гужовий, велосипед або інші засоби: санчата, візки. Правопорушники використовують металошукачі, лопати, пристосування для розрізання металу, дерева тощо.

Перетин кордону зони відчуження (через КПП, неохоронювані, неконтрольовані ділянки).

Приклад. Прибувши на маршрутному автобусі «Чорнобиль-Київ» на КПП «Дитятки», ОСОБА_1 пройшовши дозиметричний контроль, повернувся до маршрутного автобуса, забрав свої сумки у яких знаходилися продукти харчування рослинного походження та, в порушення вимог п.3 та п. 4 ст. 12 ЗУ «Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи», без передбаченого законом дозволу і без проведення дозиметричного контролю перемістив їх за межі зони відчуження на автобусну зупинку с. Дитятки Іванківського району Київської області, де близько 12 год. 30 хв. вищевказані сумки з 0,5 кг свіжих рослин укропу та рослин шавлю; 05 літра варених грибів у пластиковій ємкості; пакет висушених грибів вагою 2 кг; пакет плодів шипшини вагою 3 кг та пакет свіжих грибів вагою 5 кг, були виявлені та вилучені працівниками міліції Відділу зони Чорнобильської АЕС та БМЗОЗРЗ [Вирок Іванківського районного суду Київської області від 28 березня 2011 року. Справа № 1- 15 / 2011. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/49387935>].

Придбання предмета злочинного посягання (збирання, знахідка, викрадення, купівля, обмін, отримання у подарунок).

Переміщення предмета злочинного посягання за межі зони відчуження (тим самим шляхом, яким порушник потрапив до зони, іншим шляхом, переміщення предмета в інше місце з метою здійснити переміщення іншим разом, передавання на зберігання іншим особам).

Розпорядження предметом злочинного посягання за межами зони відчуження (продаж, дарування, використання для власних потреб, передавання іншим особам предмета злочинного посягання), приховування слідів злочинної діяльності.

На спосіб вчинення злочину впливають чинники, які притаманні спеціальному режиму зони відчуження: ступінь захищеності периметру території, стан засобів охорони на території (камери спостереження, сигналізація). Спосіб учинення злочину пов'язаний з особою правопорушника, оскільки він часто залежить від таких характеристик: зв'язок особи (у минулому чи на теперішній час) із зоною відчуження: робота, проживання на суміжних територіях, родичі в зоні відчуження (стихійні поселенці), обізнаність про територію (дороги, ландшафт, розміщення об'єктів), недоліки охорони периметру, робота, пов'язана із забезпеченням режиму радіаційної безпеки (поліція, прокуратура, СБУ, прикордонна служба) тощо.

Ікаєв Андрій Русланович,

здобувач аспірантури Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНІХ У ЗЛОЧИННУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Техніко-криміналістичне забезпечення розслідування злочинів знаходить свій вираз у вирішенні ряду завдань, у тому числі нормативно-правовому, організаційно-технічному та науково-методичному супроводженні діяльності з розслідування окремих видів злочинів; розробці нових й удосконаленні існуючих техніко-криміналістичних засобів, методів та методик та ін.

Під час вирішення конкретних практичних завдань кримінального провадження вказана діяльність виражається у: фіксації ходу і результатів проведення процесуальних, слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій; виявленні, фіксації, збиранні, дослідженні слідів злочину, інших речових доказів; веденні систем кримінальної реєстрації та криміналістичних обліків; сприянні розшуку і встановленню осіб, які вчинили злочини; залученні